

POGOTOWIE UBEZPIECZENIOWE

Czy świadczenie z ubezpieczenia ochrony prawnej jest przychodem

•Sergiusz Felbur
prawnik,
specjalista ds. produktów prawnych
Conis Lex Services sp. z o. o.

■ Jestem lekarzem prowadzącym działalność gospodarczą. W wyniku sporu prawnego zostałem zmuszony do skorzystania z usług adwokata, którego wynagrodzenie zostało pokryte z ubezpieczenia ochrony prawnej. Czy otrzymane świadczenie stanowi dla mnie przychód oraz czy mogę rozliczyć je jako koszt podatkowy? – pyta czytelnik.

Ubezpieczenie ochrony prawnej jest szczególnym typem ubezpieczenia majątkowego, przewidującego ochronę ryzyka ponoszenia kosztów związanych ze sporem prawnym ubezpieczonego. W praktyce stanowi ono najczęściej dodatkowy wariant ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy albo ruchomości lub innych środków trwałych będących jego własnością. Ochroną ubezpieczeniową objęte jest zazwyczaj m.in. wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w zakresie zdarzeń przewidzianych umową. Wystąpienie sporu prawnego, stanowiącego przewidziane w umowie zdarzenie ubezpieczeniowe, uprawnia przedsiębiorcę (lub innego przewidzianego w umowie beneficjenta) do uzyskania stosownego świadczenia (odszkodowania). Świadczenie to może podlegać opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych przewiduje zwolnienia z opodatkowania odszkodowań otrzymanych w związku z zawartą umową ubezpieczenia typu majątkowego lub osobowego. Ta reguła nie dotyczy jednak osób prowadzących działalność gospodarczą, gdy zaistniała szkoda pozostaje w związku z częścią ich majątku (art. 21 ust. 1 pkt 4 lit. a).

Przepisy ustawy przewidujące zwolnienie z opodatkowania należy zestawiać w pierwszej kolejności z regulacjami definiującymi przyczyny uzyskiwane z działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 12 wspomnianej ustawy przychodem z niniejszego źródła są również otrzymane odszkodowania za szkody dotyczące składników majątku związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą lub z prowadzeniem działów specjalnych produkcji rolnej.

W wyroku z 30 marca 2001 r. (III SA 3293/99) Naczelny Sąd Administracyjny zauważył, że z powodu braku ustawowej definicji majątku związanego z działalnością należy go rozumieć jako „składniki mienia, których posiadanie wiąże się z faktem wykonywania działalności gospodarczej”. Z uwagi na to majątkiem w rozumieniu ustawy będzie ogół aktywów i pasywów przedsiębiorcy, w tym własności inne prawa majątkowe, czyli mienie (art. 44 kodeksu cywilnego). Sąd podkreślił, że skorzystanie ze zwolnienia z opodatkowania nie zależy od ujęcia składników majątku związanych ze szkodą w ewidencji środków trwałych. Wystarczy więc zaistnienie faktycznej relacji z prowadzoną działalnością. Ten pogląd potwierdzony został w interpretacjach organów skarbowych (Interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 13 lutego 2013 r. ILPB1/415-1133/12-2/AG, oraz dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 12 sierpnia 2013 r. ITPB1/415-589b/13/WM).

Świadczenie uzyskane z umowy ubezpieczenia ochrony prawnej stanowić będzie zatem przychód z działalności gospodarczej, który może zostać uznany za koszt podatkowy (art. 22 ust. 1). Otrzymane świadczenie należy ująć w podatkowej księdze przychodów i rozchodów.

PRZYKŁAD

W wyniku opóźnienia w realizacji umowy o dzieło ubezpieczony przedsiębiorca został obciążony zapłatą kary umownej. Jego umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z klauzulą ochrony prawnej obejmowała ochroną ubezpieczeniową zdarzenia, które są związane z obroną przed roszczeniami z umów. Ubezpieczony otrzymał zwrot poniesionych kosztów ustanowionej radcy prawnego.

Jaki jest zakres ochrony ubezpieczenia OC działalności gospodarczej

■ Założyłem działalność gospodarczą. Czy ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej prowadzonej działalności gospodarczej chroni przedsiębiorcę przed wszystkimi szkodami i jaki jest jego zakres?

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy stanowi swoistą ochronę przed roszczeniami osób trzecich w wypadku zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego. Charakter wykonywanej działalności warunkuje zakres umowy ubezpieczenia OC przedsiębiorcy. Niektóre branże, np. osoby wykonujące zawody prawnicze (notariusze, adwokaci, radcowie prawni), zarządcy nieruchomości czy podmioty lecznicze, mają ustawowy obowiązek posiadania aktualnej polisy, której zakres regulują powszechnie obowiązujące przepisy. Innymi słowy, przedsiębiorcy zobowiązani do jej zawarcia dokonują wyboru z dostępnych na rynku ofert, przy czym katalog zdarzeń ubezpieczeniowych podlegających ochronie pozostaje niezmienny.

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej umożliwia również zawarcie dobrowolnej polisy OC, a jej przedmiotem są zdarzenia ubezpieczeniowe ukształtowane na zasadzie kontraktowej swobody umów. Ogólną zasadą jej realizacji ustanawia art. 822 k.c., wskazujący, że umowa obejmuje wszelkie szkody wyrządzone osobom trzecim, chyba że jej treść stanowi inaczej. W praktyce ogólne warunki ubezpieczenia przewidują w znacznej mierze wystąpienie odpowiedzialności ubezpieczyciela w podobnym zakresie, jak określa je k.c. Z reguły ochroną nie są objęte szkody, których naprawienie odbyć się może na zasadach przewidzianych w obowiązkowej umowie ubezpieczenia OC lub innej dobrowolnie zawartej polisie. Z ochrony wyłącza się również zdarzenia niebędące bezpośrednim następstwem prowadzonej działalności gospodarczej, np. działania wojenne lub trzęsienia ziemi.

Niewątpliwie umowna odpowiedzialność cywilna powinna obejmować ryzyko szkody wyrządzone niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy, a także czynami niedozwolonymi. W umowie ryzyko wystąpienia odpowiedzialności ubezpieczyciela można rozszerzyć na pracowników lub zleceniobiorców. Sam fakt zawarcia polisy nie wyłącza jednak powstałego zobowiązania, które w razie wystąpienia szkody nadal ciąży na ubezpieczonym. Inaczej mówiąc, ochrona ubezpieczyciela dotyczy wyłącznie majątku przedsiębiorcy i co do zasady roszczenia cywilne powinny być kierowane bezpośrednio do sprawcy (organów przedstawicielskich). ©

”
Umowna OC
obejmuje ryzykiem
szkody wyrządzone
niewykonaniem
lub nienależytym
wykonaniem
kontraktu